

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

« 30 » серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Теорія та практика медіації»

Галузь знань – 23 Соціальна робота

Спеціальність – 231 Соціальна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма – Соціальна робота. Соціальна педагогіка

Обсяг дисципліни – 5 кредити ЄКТС

Шифр дисципліни – ОПП.04

Мова навчання – українська

Статус дисципліни – обов'язкова (дисципліна професійної підготовки)

Факультет – гуманітарно-педагогічний

Кафедра – соціальної роботи та соціальної педагогіки

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин						Курсовий проект	Залік	Іспит
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота студента, в т.ч. ІРС			
					Всього	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
Денна	1	2	5,0	150	54	18	36			96			+
Заочна	1	2	5,0	150	16	8		8		134			+

Робоча програма складена на основі Освітньо-професійної програми Соціальна робота. Соціальна педагогіка та Стандарту вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота

Робочу програму склала *Н. Голова* канд. пед. наук, доцент **НАТАЛІЯ ГОЛОВА**

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки

Протокол від 29 серпня 2024 р. №1 Зав. кафедри *Ю. Бриндіков* **ЮРІЙ БРИНДІКОВ**

Робочу програму розглянуто та схвалено вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ *Людмила Станіславова* **ЛЮДМИЛА СТАНІСЛАВОВА**

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Теорія та практика медіації» є складовою циклу дисциплін професійної і практичної підготовки, які вивчаються здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 231 «Соціальна робота».

Пререквізити – технології соціальної роботи в зарубіжних країнах; соціальна геронтологія; соціальна робота на підприємствах, соціальна робота у сфері зайнятості.

Кореквізити –ознайомча практика у закладах соціального обслуговування, атестаційний іспит.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності:

- здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти;
- здатність управляти різнобічною комунікацією;
- здатність планувати та здійснювати наукові комплексні дослідження з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення;
- здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати та моделювати соціальні ситуації;
- здатність організувати спільну діяльність, ініціювати командування, сприяти згуртуванню та груповій мотивації, фасилітувати процеси прийняття групових рішень;
- здатність розробляти системи заходів для забезпечення реалізації соціально-педагогічної діяльності, а також здійснювати управління процесами соціального виховання та соціально-педагогічної допомоги, формувати тактичний план соціально-педагогічної діяльності щодо розвитку особистості, груп та власної індивідуальності, зокрема в умовах інклюзії, виконувати соціально-педагогічні функції у соціумі.
- здатність використовувати медіаційні технології в різних типах соціальних закладів та установ з суб'єктами освітнього процесу;
- здатність на основі соціальних і психологічних досліджень діагностувати результати соціального процесу з урахуванням найважливіших факторів становлення особистості та готовність прогнозувати пріоритетні напрями соціальної роботи з різними групами клієнтів.

програмі результати навчання:

- критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження;
- збирати та здійснювати кількісний і якісний аналіз емпіричних досліджень;
- аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи;
- розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень;
- розробляти соціальні проекти на високому професійному рівні.

Мета дисципліни «Теорія та практика медіації» полягає в ознайомленні здобувачів з основами медіаційних практик, як загальною соціальною технологією роботи соціального працівника; вивчення сутності, історії розвитку, основних методів медіації; відпрацювання первинних практичних навичок, щодо застосування одержаних знань для застосування практики посередництва та миробудування.

Предмет дисципліни – основні поняття, форми, методи медіації.

Завдання дисципліни. Вивчення цієї дисципліни необхідне для розвитку загальної і професійної культури особистості майбутнього соціального працівника, оволодіння ним уміннями та навичками професійної медіації. А також сформувати у здобувачів цілісне уявлення про місце, роль та специфіку миробудування в діяльності працівника соціальної сфери; навчити здобувачів своєчасно виявляти нову соціальну проблему, аналізувати тенденції її розвитку, пропонувати технології медіації, для розв'язання конфліктної ситуації; розвинути навички здійснювати план миробудування.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: *володіти* кількісним і якісним аналізом емпіричних досліджень; *використовувати* теоретичні знання для вирішення практичних завдань; *аналізувати* соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, *уміти* розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та управлінських рішень; *розробляти* соціальні проекти на високому професійному рівні; *оцінювати* власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження; *формулювати* мету і завдання соціальної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до технологій медіації.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

№ п/п	Назва теми лекцій	Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
		Кількість годин відведених на:			Кількість годин відведених на:		
		лекції	ЛР	СР	лекції	ПЗ	СР
1.	Поняття, види, структура, динаміка та діагностика конфлікту у професійній діяльності фахівця соціальної сфери	2	3	12	1	1	18
2.	Стратегії поведінки в конфлікті та альтернативні способи вирішення конфліктів	2	4	7	1	1	18
3.	Медіація, як спосіб урегулювання конфліктів: сутність, функції, принципи, види медіації.	2	3	12	1	1	18
4.	Моделі та стратегії медіації у професійній діяльності.	2	4	12	1		18
5.	Компетентності та роль медіатора в медіаційному процесі.	2	3	10	1	1	18
6.	Техніки медіатора, активне слухання та невербальна комунікація	2	4	10	1		12
7.	Постановка запитань, перефразування та робота з емоціями в посередницькій діяльності	2	3	6		1	8
8.	Стадії та складові медіації: предмедіація, підготовча стадія. Збір інформації та визначення тем для обговорення.	2	4	6	1	1	12
9.	Особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин	1	4	11		1	8
10.	Медіація у трудових відносинах. Оформлення домовленостей та постмедіація у професійній діяльності.	1	4	10	1	1	8
	Разом за семест:	18	36	96	8	8	134

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст лекційного курсу

№ п/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1.	<p>Тема 1. Поняття, види, структура, динаміка та діагностика конфлікту у професійній діяльності фахівця соціальної сфери</p> <p>Феноменологія конфлікту. Структура, зміст та динаміка конфліктів. Типологізація конфліктів. Особливості конфліктних ситуацій. Конфлікт в роботі працівника соціальної сфери</p> <p><i>Література: 2, 3, 8, 10</i></p>	2

2.	<p align="center">Тема 2. Стратегії поведінки в конфлікті та альтернативні способи вирішення конфліктів</p> <p>Конфлікт як об'єкт альтернативних методів вирішення проблемних ситуацій. Стадії ескалації конфлікту. Поведінкові стратегії в конфлікті: ухиляння, суперництво, компроміс, пристосування, співробітництво (кооперація). Визначення стилю взаємодії в конфлікті за Томасом – Кілменом. Поняття альтернативних методів вирішення конфліктів. <i>Література: 1, 3, 9,10</i></p>	2
3.	<p align="center">Тема 3. Медіація, як спосіб урегулювання конфліктів: сутність, функції, принципи, види медіації.</p> <p>Поняття та особливості медіації. Характерні ознаки медіації, що вирізняють її серед інших способів розв'язання конфліктних ситуацій. Сфери застосування медіації. Поняття медіабельності конфлікту. Критерії для визначення медіабельності та немедіабельності. Принципи медіації. Основні компоненти медіації. <i>Література: 2, 3, 8, 9.</i></p>	2
4.	<p align="center">Тема 4. Моделі та стратегії медіації у професійній діяльності.</p> <p>Міжнародні стандарти медіації. Правове регулювання медіації в зарубіжних країнах. Правове регулювання медіації в Україні. Механізми правового регулювання медіації. Етичні правила (стандарти) діяльності медіатора. Договір про проведення медіації. Медіаційна угода/медіаційне застереження. Угода за результатами медіації <i>Література:1,3,9,10.</i></p>	2
5.	<p align="center">Тема 5. Компетентності та роль медіатора в медіаційному процесі</p> <p>Загальна характеристика структури медіаційної процедури. Предмедіація та її завдання. Підготовча стадія медіації. Друга стадія медіації: завдання та перебіг. Третя стадія медіації: робота з інтересами та потребами сторін. Четверта стадія медіації: пошук варіантів рішення. П'ята стадія медіації: особливості оцінювання варіантів рішень. Шоста стадія медіації: оформлення домовленостей. Постмедіація. Функції учасників медіації на різних етапах <i>Література: 2,3, 4, 6, 7, 9</i></p>	2
6.	<p align="center">Тема 6. Техніки медіатора, активне слухання та невербальна комунікація</p> <p>Вербальна комунікація в медіації. Бар'єри вербальної комунікації. Основні засоби невербальної комунікації. Активне слухання та його компоненти. Складові елементи та правила техніки перефразування. Запитання в медіації: види і особливості застосування. Рефреймінг (зиміна точки зору людини на</p>	2

	протилежну) як практичний інструмент медіатора. Рапорт і його значення в роботі медіатора. Візуалізація медіаційної процедури <i>Література: 1,3,4,7,8, 9.</i>	
7.	Тема 7. Постановка запитань, перефразування та робота з емоціями в посередницькій діяльності Техніки медіації. Фази медіації. Емоційно-складова медіації: робота з емоціями <i>Література: 1,2,3,4, 5, 6, 7, 9.</i>	2
8.	Тема 8. Стадії та складові медіації: предмедіація, підготовча стадія. Збір інформації та визначення тем для обговорення Основні складові процедури медіації. Предмедіація, підготовча стадія медіації. Інформаційно-ознайомча діяльність медіатора. Підготовка домедіаційних переговорів <i>Література: 1, 4,6,7, 9.</i>	2
9.	Тема 9. Особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин Медіаційна практика в освіті. Сімейна медіація. Бізнес медіація. Медіація в адміністративно-правових відносинах.	1
10.	Тема 10. Європейський кодекс етики медіаторів. Етичний кодекс медіатора/медіаторки служби порозуміння закладу освіти. Етичні вимоги до медіатора/ медіаторки. Етичні передумови участі медіатора/медіаторки у медіації. Етика поведінки медіатора/медіаторки у медіації. Етичні аспекти популяризації діяльності медіатора/ медіаторки	1
	РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР:	18

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

№ теми	Перелік тем лекцій і їхні анотації	Кількість годин
1.	Тема 1. Поняття, види, структура, динаміка та діагностика конфлікту у професійній діяльності фахівця соціальної сфери Феноменологія конфлікту. Структура, зміст та динаміка конфліктів. Типологізація конфліктів. Особливості конфліктних ситуацій. Конфлікт в роботі працівника соціальної сфери <i>Література: 2, 3, 8,10</i>	1
2.	Тема 2. Стратегії поведінки в конфлікті та альтернативні способи вирішення конфліктів Конфлікт як об'єкт альтернативних методів вирішення проблемних ситуацій. Стадії ескалації конфлікту. Поведінкові стратегії в конфлікті: ухиляння, суперництво, компроміс, пристосування, співробітництво (кооперація). Визначення стилю взаємодії в конфлікті за Томасом – Кілменом. Поняття альтернативних методів вирішення конфліктів. <i>Література: 1, 3, 9,10</i>	1
3.	Тема 3. Медіація, як спосіб урегулювання конфліктів: сутність, функції, принципи, види медіації.	1

	<p>Поняття та особливості медіації. Характерні ознаки медіації, що вирізняють її серед інших способів розв'язання конфліктних ситуацій. Сфери застосування медіації. Поняття медіабельності конфлікту. Критерії для визначення медіабельності та немедіабельності. Принципи медіації. Основні компоненти медіації. <i>Література:</i> 2, 3, 8, 9.</p>	
4.	<p>Тема 4. Моделі та стратегії медіації у професійній діяльності. Міжнародні стандарти медіації. Правове регулювання медіації в зарубіжних країнах. Правове регулювання медіації в Україні. Механізми правового регулювання медіації. Етичні правила (стандарти) діяльності медіатора. Договір про проведення медіації. Медіаційна угода/медіаційне застереження. Угода за результатами медіації <i>Література:</i> 1,3,9,10.</p>	1
5.	<p>Тема 5. Компетентності та роль медіатора в медіаційному процесі Загальна характеристика структури медіаційної процедури. Предмедіація та її завдання. Підготовча стадія медіації. Друга стадія медіації: завдання та перебіг. Третя стадія медіації: робота з інтересами та потребами сторін. Четверта стадія медіації: пошук варіантів рішення. П'ята стадія медіації: особливості оцінювання варіантів рішень. Шоста стадія медіації: оформлення домовленостей. Постмедіація. Функції учасників медіації на різних етапах <i>Література:</i> 2,3, 4, 6, 7, 9</p>	1
6.	<p>Тема 6. Техніки медіатора, активне слухання та невербальна комунікація Вербальна комунікація в медіації. Бар'єри вербальної комунікації. Основні засоби невербальної комунікації. Активне слухання та його компоненти. Складові елементи та правила техніки перефразування. Запитання в медіації: види і особливості застосування. Рефреймінг (зміна точки зору людини на протилежну) як практичний інструмент медіатора. Рапорт і його значення в роботі медіатора. Візуалізація медіаційної процедури <i>Література:</i> 1,3,4,7,8, 9.</p>	1
7.	<p>Тема 7. Стадії та складові медіації: предмедіація, підготовча стадія. Збір інформації та визначення тем для обговорення Основні складові процедури медіації. Предмедіація, підготовча стадія медіації. Інформаційно-ознайомча діяльність медіатора. Підготовка домедіаційних переговорів <i>Література:</i> 1, 4,6,7, 9.</p>	1
8.	<p>Тема 10. Європейський кодекс етики медіаторів. Етичний кодекс медіатора/медіаторки служби порозуміння закладу освіти. Етичні вимоги до медіатора/ медіаторки. Етичні передумови участі медіатора/медіаторки у медіації. Етика поведінки медіатора/медіаторки у медіації. Етичні аспекти популяризації діяльності медіатора/ медіаторки</p>	1
	РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР:	8

3.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної/заочної форми навчання

№ п/п	Зміст практичних занять	Кількість годин	Кількість годин
1.	<p>Тема. Поняття, види, структура, динаміка та діагностика конфлікту. Види конфліктів. Сутність структура та види конфліктів. Ознаки конфліктів. Чинники та джерела виникнення конфліктів. Класифікація конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні складові конфлікту. Функції конфлікту. Динаміка та діагностика конфлікту. Види конфліктів. Групові конфлікти. <i>Література:1, 3, 7,9,12.</i></p>	2	1
2.	<p>Тема.Розв'язання конфліктних ситуацій Стратегії виходу з конфлікту. Тактики поведінки в конфлікті. Засоби розв'язання конфлікту. Технології ефективного спілкування в конфлікті. Метод ПРИЗН, розроблений Ч.Осгудом для зниження напруги в конфлікті. Тактичні прийоми при різних типах переговорів. Раціональна поведінка в конфлікті <i>Література:2, 3, 5, 8, 9,12.</i></p>	2	
3.	<p>Тема. Альтернативні способи вирішення конфліктів Історичні витоки альтернативного вирішення конфліктів. Поняття та особливості альтернативних способів вирішення конфліктних ситуацій. Основні види альтернативних способів вирішення кнфліктних ситуацій <i>Література:4,6,7,9,10,12.</i></p>	2	1
4.	<p>Тема.Формування навичок конструктивної поведінки у конфліктних ситуаціях. Основні принципи та методи управління конфліктами. Технології регулювання конфліктної ситуації. Передумови та форми вирішення конфлікту. Переговори як конструктивний спосіб розв'язання конфлікту. Етапи переговорного процесу. Переговорні стилі та технології у процесі переговорів. <i>Література:2, 3, 4, 6,8, 9</i></p>	2	
5.	<p>Тема. Медіація як засіб розв'язання конфліктних ситуацій Поняття та особливості медіації. Принципи медіації.Види медіації. Моделі медіації. <i>Література:2, 3, 5, 8, 9,12.</i></p>	2	1
6.	<p>Тема. Поняття про медіаційний процес. Процедура медіації Етапи процедури медіації.Сутність методу принципів переговорів та їх основна суть. Функції медіатора у принципівих переговорах. «Кінцева (мирова) угода» за результатами медіації, вимоги, що ставляться до неї. <i>Література:2, 3, 4, 6,8, 9</i></p>	2	

7.	<p>Тема. Моделі медіації Відновна модель. Нормативна модель. Класична модель. Оціночна модель. Розрахункова модель. Терапевтична модель. Фасилітаційна модель. Регулятивна модель. Трансформативна модель <i>Література:</i> 2, 3, 4, 6, 8, 9</p>	2	1
8.	<p>Тема. Майстерність фахівця в медіаційному процесі Медіатор як професія. Компетентності медіатора. Конфліктологічна компетентність медіатора. Комунікативна компетентність медіатора. Процедурна компетентність медіатора. Рефлексивна компетентність медіатора. Правова компетентність медіатора <i>Література:</i> 2, 3, 4, 6, 8, 9.</p>	4	1
9.	<p>Тема. Комунікативні техніки та навички в медіації Відновлювальна комунікація. Завдання і техніки відновлювальної комунікації. Види та складові слухання. Техніки «перепрацювання» та «резюмування». Формулювання запитань в медіаційному процесі: закриті та відкриті гіпотетичні, альтернативні запитання. Техніка питань «Кільце» <i>Література:</i> 5, 10, 12, 19, 29.</p>	2	1
10.	<p>Тема. Принципи медіаційного процесу Загальна характеристика принципів медіації. Принцип самовизначення сторін медіації. Принцип добровільності медіації. Принцип конфіденційності медіації. Принцип нейтральності медіатора <i>Література:</i> 9, 11, 24, 33, 39.</p>	2	
11.	<p>Тема. Особливості використання медіації в Україні. Переваги та недоліки медіації. Поняття медіабельності. Умови застосування медіації. Психологічні фактори, що впливають на медіаційний процес. Комунікативні бар'єри, що впливають на ефективність дій посередників. Передумови впровадження в Україні медіації. <i>Література:</i> 3, 4, 14, 36, 41</p>	2	1
12.	<p>Тема. Медіація в освіті як альтернативний спосіб розв'язання суперечок і конфліктів у закладах освіти Поняття про шкільну медіацію та її розвиток закордоном і в Україні. Основні програми шкільної медіації: «Шкільна медіація», «Медіація однолітків». Техніка «кола», їх завдання та функції. Відновні та медіаційні принципи проведення шкільної медіації. Координатор програми шкільної медіації. Процес відбору школярів-медіаторів та умови їх переходу до тренерської діяльності у медіації. Психологічні та особистісні якості шкільного медіатора. Тренінги та їх роль у підготовці шкільних медіаторів. <i>Література:</i> 10, 14, 17, 29, 44.</p>	4	1
13.	<p>Тема. Практика медіації в різних країнах світу Розвиток і впровадження медіації в різних країнах світу. Прийняття законів про медіацію в країнах колишнього Союзу.</p>	2	

	Основні документи Ради Європи про медіацію. Закони України, що сприяють впровадженню медіації. <i>Література: 5, 10, 12, 19, 29.</i>		
14	Тема. Нормативно-правове регулювання медіаційного процесу Загальна характеристика договоріних конструкцій, які використовуються у сфері медіації. Юридична сила та роль медіаційного застереження. Договір про проведення медіації. Правова природа та зміст угоди про результати медіації. Приведення у виконання міжнародних медіаційних угод у рамках Сінгапурської конвенції. <i>Література: 2, 3, 4, 6, 8, 9</i>	2	
15	Тема. Особливості медіації в окремих сферах відносин Сімейна медіація: особливості, причини, проведення та форми. Бізнес-медіація: сфери застосування, медіабельність, види, особливості проведення та додаткові можливості. Медіація в трудових відносинах: особливості, фази (стадії, етапи). Медіація у соціальній роботі. Шкільна медіація. Медіація в адміністративно-правових відносинах. Медіація як форма відновного правосуддя. Медіація у сфері міжнародних відносин. <i>Література: 2, 3, 5, 8, 9, 12.</i>	4	
	РАЗОМ ЗА СЕМЕСТР:	36	8

3.3. Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання домашніх та контрольних робіт, теоретичного опитування в усній або письмовій формах, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій, відеопроєктів, повідомлень тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вона вміщена у методичних рекомендаціях та в модульному середовищі.

Номер теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин ДФН
1.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Виконання практичних завдань.	6
2.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання практичних завдань.	6
3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до тестового контролю.	5
4.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання практичних завдань.	6
5.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань.	5
6.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань. Підготовка до усного опитування.	5
7.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань. Підготовка до тестового контролю.	5

8.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань. Підготовка до усного опитування.	5
9.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань.	6
10.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань. Підготовка до усного опитування.	6
11.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання практичних завдань.	6
12.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань.	6
13.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання практичних завдань.	6
14.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань. Підготовка до усного опитування.	5
15.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань. Підготовка до тестового контролю.	6
16.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань.	6
17.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання практичних завдань.	5
18.	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до написання контрольної роботи.	5
Всього:		96

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позанавчальний час.

4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань для самостійної роботи

1. Причини виникнення конфліктів.
2. Типологія та структура конфліктів.
3. Види та функції конфліктів.
4. Стратегія поведінки в конфлікті
5. Етапи та способи вирішення конфліктів.
6. Функції та фази конфлікту.
7. Медіація як альтернатива вирішення конфліктів
8. Переваги та принципи медіації.
9. Основні складові процедури медіації.
10. Види та моделі медіації.
11. Функції та стратегії медіації.
12. Позичії, інтереси, потреби, якомосновні складові медіаційного процесу.
13. Компетентності медіатора. Конфіденційність та неупередженість у вирішенні конфліктів.
14. Техніки та фази медіації.
15. Активне слухання та невербальна комунікація в медіаційному процесі.
16. Функції медіатора та процес медіації.
17. Поняття про «медіабельність» спорів.
18. Види медіації. Відновна модель медіації.
19. Постановка запитань, перефразування та робота з емоціями.
20. Стадії медіації: премедіація, підготовча стадія.
21. Оформлення угоди на медіаційний процес.
22. Особливості медіативного підходу в адміністративно-правових відносинах.
23. Особливості медіативного підходу в закладах освіти.

24. Європейський кодекс етики медіаторів
25. Перспективи впровадження процедури медіації в Україні\
26. Український центр медіації – напрямок і стиль роботи.
27. Становлення медіації в Україні.
28. Медіація в країнах англосаксонського права (США, Австралія, Канада, Англія, Н.Зеландія).
29. Медіація в країнах з континентально-європейською правовою системою (Франція, Бельгія, Нідерланди, Німеччина, Австрія, Швейцарія, Італія, Іспанія).
30. Медіація в Польщі, Румунії, Грузії, Росії, Казахстані.
31. Процес і особливості медіації.
32. Види і цілі посередництва.
33. Роль посередника (медіатора) в переговорах.
34. Медіатор як головна фігура переговорного процесу.
35. Професійно важливі якості медіатора.
36. Оцінка ефективності медіаційної діяльності.
37. Принципи медіації.
38. Впровадження медіації як шлях формування громадянського суспільства.
39. Переваги та недоліки медіації.
40. Методи АВС (альтернативного вирішення суперечок).
41. Шкільна медіація як фактор розв'язання проблем міжособистісних стосунків дітей.

5. Технології та методи навчання

Форми організації навчання: навчальні заняття (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (індивідуальний проєкт), практична підготовка.

Методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Технології навчання: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, ігрові, інформаційно-комп'ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

Інструменти ІКТ (PowerPoint, сервіси WEB 2.0. (Kahoot, Worldwall, Canva, ORPEG), MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, освітні онлайн платформи, месенджери (Telegram, Viber, корпоративна електронна пошта тощо).

6. Методи контролю

Поточний контроль може здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

Контроль за засвоєнням знань із навчальної дисципліни «Соціальної експертизи та прогнозування» проводиться за такими видами контролю: усне опитування, письмове опитування, тестування, захист проєктів у формі презентацій, опрацювання практичних завдань та задач.

У кінці семестру студенти складають іспит (підсумковий контрольний захід).

На основі результатів поточного контролю і підсумкового контрольного заходу виставляється підсумкова семестрова оцінка.

7. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ <https://bit.ly/3beBE48> Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною чотирибальною шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності з урахуванням вагових коефіцієнтів, визначених для кожного виду робіт.

Засвоєння здобувачем теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного, письмового опитування або тестування в MOODLE. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо здобувач отримав

негативну оцінку з певного виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Для здобувачів освіти денної форми навчання підсумкова оцінка являє собою суму середньозваженого бала з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (60% підсумкової оцінки), і бала, отриманого у ході іспиту (40% підсумкової оцінки). Для здобувачів освіти заочної форми навчання підсумкова оцінка являє собою суму середньозваженого бала з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (50% підсумкової оцінки), і бала, отриманого у ході іспиту (50% підсумкової оцінки). Усі види роботи мають бути виконані позитивно.

При виконанні завдань здобувачі мають дотримуватися правил академічної доброчесності, яка полягає в недопустимості плагіату, компіляції (Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНУ) <https://bit.ly/3S6OrGt> У разі наявності плагіату здобувач отримує незадовільну оцінку і має виконати роботу повторно.

Здобувачі мають право отримати знання з окремих тем дисципліни шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ <https://bit.ly/3BG8kP9>.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко й у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, виконувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві похибки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як

	<p>правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.</p>
Незадовільно	<p>Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.</p>

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна робота студента (СРС)		ПКЗ
Усне опитування теоретичного матеріалу	Тестовий контроль	Практичне завдання	Проектна робота	іспит
5	4	4	1	1
ВК: 0,2	0,2	0,1	0,1	0,4

Примітка: СРС – самостійна робота студента; ВК – ваговий коефіцієнт; ПВК – підсумковий вид контролю.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів\заочної форми навчання\ у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	СРС	Підсумковий контроль захід\ПКЗ\
Практичне заняття\ПЗ\	Контрольна робота\КР\	іспит
ВК: 0.3	ВК:0.2	0.5

Примітка: ВК – ваговий коефіцієнт; ПЗ-практичне заняття; КР-контрольна робота; ПТК-підсумковий контрольний захід

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
А	4,75–5,00	5	ВІДМІННО – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок

B	4,25–4,74	4	ДОБРЕ – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	ДОБРЕ – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

8. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Що таке медіація? Охарактеризуйте її історичний розвиток.
2. Охарактеризуйте роль медіації в розв'язанні конфліктів різного рівня.
3. Яка практична значущість медіації та її роль у прогресі суспільства?
4. Охарактеризуйте основні передумови розвитку медіації в світі
5. Охарактеризуйте поняття «конфлікт», «конфліктна ситуація», «конфліктна компетентність».
6. Які позитивні та негативні наслідки конфліктної ситуації?
7. Які фактори впливають на загострення конфліктної ситуації?
8. Назвіть причини конфліктів.
9. Яка існує класифікація видів конфлікту?
10. Визначте структуру соціального конфлікту.
11. Які є фактори, що впливають на зниження рівня напруги у конфліктній ситуації?
12. Охарактеризуйте основні функції конфлікту: конструктивні та деструктивні.
13. Назвіть основні ознаки конфлікту.
14. Які існують причини виникнення конфліктної ситуації?
15. Які існують типи конфліктних особистостей?
16. Охарактеризуйте основні ознаки конфлікту.
17. Охарактеризуйте функції конфлікту та його можливі наслідки.
18. Які види конфліктів Ви знаєте?
19. Визначте структуру соціального конфлікту.
20. Якими є найбільш поширені причини виникнення конфліктів?
21. Які фактори найсильніше впливають на загострення конфліктної ситуації?
22. Які особистісні елементи конфлікту Вам відомі?
23. У чому полягають переваги медіації?
24. Назвіть принципи медіації.
25. Які основні складові процедури медіації?
26. Охарактеризуйте види та моделі медіації.
27. Назвіть функції та стратегії медіації.
28. Охарактеризуйте взаємодію сторін медіації.
29. Назвіть позиції, інтереси, потреби, та основні складові медіаційного процесу.

30. У чому полягають компетентності медіатора? Конфіденційність та неупередженість у вирішенні конфліктів.

31. Які існують техніки та фази медіації?

32. Охарактеризуйте «активне слухання», «невербальна комунікація»

33. Які основні функції медіатора?

34. Як Ви розумієте поняття «медіабельність спорів»?

35. Назвіть види медіації.

36. Які Ви знаєте моделі медіації?

39. В чому полягає сутність постановки запитань, перефразуванні та роботи з емоціями в медіаційному процесі?

40. Назвіть стадії медіації: предмедіація.

41. В чому полягають особливості медіативного підходу в адміністративно-правових відносинах?

42. Охарактеризуйте європейський Кодекс етики медіаторів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Медіація у професійній діяльності соціального працівника: підручник / авт. Кол.: Т. Білик, Р. Гавриляк, І. Городиський ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. — Одеса : Екологія, 2019. — 456 с.

2. Барабаш О. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С.208–212.

3. Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. Посіб. / Г. В. Анікіна, Я. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.

4. Захарчук Н.В. Медіація: посібник. Київ: Промінь. 2018. 540 с.

5. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації; соціально-педагогічний аспект. Навч.-метод. Посібник/ авт. Андрююнова В.Л., Войцех Т.В., Дацко О.В. та ін. ; за ред. Левченко К. Б., Панок В.Г., Трубавіна І.М., Ковальчук Л.Г., Андрююнова В.Л. — К. : ФОП Стеценко В.В. — 2016. — 192 с.

6. Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст.— 1917 р.): монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 202 с.

7. Базове дослідження із застосування правосуддя перехідного періоду в Україні: монографія / за заг. Ред. А. П. Буценка, М. М. Гнатівського. — К.: «РУМЕС», 2017. — 592 с.

8. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: сталі примирення в розділених суспільствах. Пер. з англ. Д. Каратююва та Л. Лозової. — К.: Дух і літера, 2019. — 256 с.

9. Бобровник С. В. Компроміс і конфлікт у праві: антропологокомунікативний підхід до аналізу : монографія Київ : Юридична думка, 2011. 383 с.

10. Веремчук А. М. Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костяка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2012. Т. 24. Ч. 6. С. 67–74.

Додаткова:

1. Лєко Б.А. Медіація : підручник / Б. А. Лєко, Г. В. Чуйко. — Чернівці : Книги – ХХІ, 2011. — 464 с.

2. Мачужак Я. В. Медіація як ефективний засіб для перевиховання та попередження злочинності серед неповнолітніх / Я. В. Мачужак, В. В. Землянська // Відновне правосуддя в Україні: Щоквартальний бюлетень. — 2015. — № 4. — грудень. — С.63-65.

3.Олендїй Л. В. Медіація як форма примирення [Електронний ресурс] / Л. В. Олендїй // Львівська газета. – 2006. – № 25 (832). – 10 лютого. – Режим доступу : <http://www.gazeta.lviv.ua>. – Назва з екрана.

4.Паліашвіші І. Медіація – новий глобальний тренд [Електронний ресурс] / І. Паліашвіші. – Режим доступу : innovations.com.ua/uk/interview/6/39/1035#. – Назва з екрана.

5.Пилат Н. Проблема психологічних факторів поведінки людини у конфлікті / Н. Пилат // Науковий збірник Дрогобицького педагогічного університету. – Дрогобич, 2001. – Випуск 7. Проблеми гуманітарних наук. – С. 95 – 107.

6. Пірен М.І. Конфліктологія: Підручник / М.І. Пірен. – К. : МАУП, 2003. – 360 с.

7. Положення про посередника [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.nau.ua/doc/?code=v0106299-99>. – Назва з екрана.

8. Положення про психологічну службу системи освіти України (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 02.07.2009 № 616) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua>. – Назва з екрана.

9.Поняття та принципи медіації [Електронний ресурс]. Режим доступу : arbimed.ru/ponyatie_i_principy_medi.

10. Посібник ООН «Програми відновного правосуддя» (закінчення: 6-7 розділи) // Відновне правосуддя в Україні: Щоквартальний бюлетень. – 2008. – № 3. – грудень. – С.92-

10. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України. – Режим доступу : <http://www.idss.org.ua>.

3. Найкращі соціальні проєкти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forum.o2.ua>.

24. Соціальне підприємництво в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://socialbusiness.in.ua>.

5. Українського фонд соціальних інвестицій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://usif.org.ua>.

6. Український форум благодійників [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ufb.org.ua/sector-blagodijnosti/filantropija-u-sviti/trendi/trend-2.htm>.